

مدرسه عالی علوم انسانی و حکمت
گروه علمی حقوق
پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته حقوق. گرایش جزاء و جرم شناسی

دام گستری در فقه امامیه و رویه قضایی ایران

استاد راهنما:

حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید محسن موسوی فر

پژوهشگر:

مجتبی فلاح یخدانی

کد تحصیلی: ۱۱۸۱۶۲۶

بهار ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ

تاریخ:

شماره:

پیوست:

معاونت آموزشی - اداره کل تحصیلات تکمیلی
«تاییدیه اعضای هیئت داوران جلسه دفاع پایان نامه کارشناسی ارشد»

جامعه المصطفیٰ العالیة

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه «مجتبی فلاح یخدانی» دارای کد تحصیلی ۱۱۸۱۶۲۶ تحت عنوان «دام گستری در فقه امامیه و رویه قضایی ایران» را از نظر شکل و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

تاریخ جلسه دفاع: ۱۹/۰۱/۱۴۰۲ نمره نهایی جلسه دفاع: ۱۷ (هفده از بیست).

هیئت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	محل امضا و تاریخ
استاد راهنما	حجت الاسلام والمسلمین دکتر سیدمحسن موسوی فر		
استاد مشاور اول	دکتر خسروی		
استاد داور			

محمدرضا صالح

رئیس مجتمع عالی آموزش مشهد

- مسئولیت -

- ❖ مسئولیت مطالب این تحقیق به عهده نگارنده می باشد.
- ❖ استفاده از این تحقیق با ذکر منبع و نام جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية بلامانع می باشد.
- ❖ نشر این پایان نامه در داخل کشور (جمهوری اسلامی ایران) منوط به اخذ مجوز از جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية است.

- اهداء -

این اثر را تقدیم می‌کنم به پیشگاه مولی الموحدین، امام العارفين، امیرالمؤمنین

علی بن ابی طالب علیه السلام و همسر معصومه‌اش حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

و اولاد طاهرینش علیهم السلام به ویژه به محضر خاتم الأولیاء،

قلب عالم امکان، حضرت ولی عصر

عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفُ

- قدردانی -

به مصداق سخن نورانی حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام که فرمود:

«مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ»^۱

از استاد راهنما جناب «حجة الاسلام والمسلمین دکتر موسوی فر» که در پیشبرد علمی این تحقیق از هیچ کمکی دریغ نفرمودند، صمیمانه تشکر و سپاسگزاری می‌کنم؛ و همچنین از «مدیریت محترم جامعه المصطفی علیه السلام العالمية - واحد مشهد مقدس - و معاونت آموزش و همکاران ایشان در واحد تحصیلات تکمیلی» سپاسگزارم.

۱. شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا علیه السلام، محقق و مصحح: لاجوردی، مهدی، ج ۲، ص ۲۴.

چکیده:

برای دام گستری در حقوق، توضیحات مختلف بیان شده و تعاریف متعدد از آن ارائه کرده اند. دام گستری به معنای دام پهن کردن است. این عملیات از طریق مقامات قضایی به جهت تحصیل دلیل علیه فرد مظنون صورت می گیرد. اساساً نسبت به دام گستری در میان فقهای امامیه دو دیدگاه وجود دارد:

گروهی آن را پذیرفته و دلایلی برای اثبات آن، اقامه کرده اند.

گروهی دیگر آن را نپذیرفته و دلایلی برای نفی آن، ارائه کرده اند.

در فقه امامیه دام گستری بدین صورت مورد بررسی است که اصل اولیه در آن، حرمت است به جهت دخالت در امور شخصی افراد و انجام عملیات مخفیانه برای ارتکاب جرم. لیکن ادله ای اقامه می شود که باید از این اصل اولیه دست برداشت و به حکم ثانویه روی آورد و جواز و حلّیت دام گستری را مطرح نمود.

در این نوشتار، به بررسی دیدگاه حقوقدانان و فقهای امامیه نسبت به دام گستری پرداخته شده و رویه قضایی دادگستری ها نیز مورد توجه واقع شده است.

در ارائه این موضوع از منابع کتابخانه ای استفاده شده و روش تحقیق میدانی در آن راه ندارد. صرفاً در رویه قضایی می شود به پرونده های دادگستری ها مراجعه کرد و نتیجه کار آنها را به صورت آماری نوشت.

واژگان کلیدی: دام گستری - فقه - فقه امامیه - احکام دام گستری - عملیات مخفیانه

فهرست مطالب

فهرست مطالب

- ۱ مقدمات پژوهش:
- ۲ الف: بیان مسأله و طرح موضوع
- ۳ ب: سابقه و ضرورت انجام تحقیق
- ۴ پ: اهداف تحقیق و کارکردها
- ۵ ت: سؤالات تحقیق
- ۵ ث: فرضیه‌های تحقیق
- ۶ ج: روش تحقیق
- ۶ ح: قلمرو تحقیق
- ۶ خ: جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق
- ۸ ۱- بخش اول: کلیات
- ۹ ۱-۱- فصل اول: مفهوم شناسی
- ۹ ۱-۱-۱- مفهوم دام‌گستری
- ۱۲ ۱-۱-۲- مفهوم فقه امامیه
- ۱۴ ۱-۱-۳- مفهوم رویه قضایی

فهرست مطالب

۱-۱-۴- مفهوم حکم حکومتی.....	۱۶
۱-۲- فصل دوم: بررسی انواع و اقسام احکام در فقه.....	۱۷
۱-۲-۱- احکام اولیه و ثانویه.....	۱۷
۱-۲-۱-۱- عناوین احکام ثانویه.....	۱۹
۱-۲-۱-۲- تفاوت احکام اولیه با احکام ثانویه.....	۲۱
۱-۲-۱-۳- ملاک احکام و عناوین ثانویه.....	۲۲
۱-۲-۲- احکام حکومتی.....	۲۴
۱-۲-۲-۱- قلمرو احکام حکومتی.....	۲۵
۱-۲-۲-۲- تفاوت احکام حکومتی با احکام اولیه.....	۲۵
۱-۲-۲-۳- تفاوت احکام حکومتی با احکام ثانویه.....	۲۷
۱-۲-۲-۴- تعیین جایگاه احکام حکومتی.....	۳۱
۱-۲-۲-۵- معیار شناخت احکام حکومتی.....	۳۲
۱-۲-۳- احکام از جهت افعال انسان.....	۳۳
۱-۲-۳-۱- حکم تکلیفی.....	۳۳
۱-۲-۳-۲- حکم وضعی.....	۳۳
۱-۲-۴- احکام از جهت سابقه انجام.....	۳۳
۱-۲-۴-۱- حکم ارشادی.....	۳۳
۱-۲-۴-۲- حکم مولوی.....	۳۴
۱-۲-۵- احکام از جهت نفس الأمر.....	۳۴
۱-۲-۵-۱- حکم واقعی.....	۳۴
۱-۲-۵-۲- حکم ظاهری.....	۳۵
۱-۳- فصل سوم: بررسی انواع و اقسام احکام در حقوق ایران.....	۳۶

فهرست مطالب

۳۶	۱-۳-۱- احکام قضایی
۳۶	۱-۳-۱- تفاوت فتوا و حکم قضایی
۳۷	۱-۳-۲- رویه قضایی
۳۷	۱-۳-۲- نقض قانون
۳۸	۱-۳-۲- سکوت قانون
۳۹	۱-۳-۲- اجمال قانون
۴۰	۱-۳-۲- تناقض قوانین
۴۲	۲- بخش دوم: بررسی دام‌گستری در فقه و حقوق ایران
۴۳	۲-۱- فصل اول: دام‌گستری در فقه
۴۵	۲-۱-۱- اهداف و اصول دام‌گستری
۴۷	۲-۱-۱- وسیله‌ای برای اجرای درست عدالت
۴۸	۲-۱-۱- کشف جرائم مجرمان
۴۹	۲-۱-۱- احقاق حقوق مظلومان
۴۹	۲-۱-۱- شناسایی و دستگیری عوامل دشمن
۵۰	۲-۱-۱- نظارت عمومی
۵۰	۲-۱-۲- ادله جواز دام‌گستری
۵۰	۲-۱-۲- قرآن کریم
۵۴	۲-۱-۲- روایات معصومین
۵۷	۲-۱-۲- سیره پیامبر و ائمه معصومین
۶۲	۲-۱-۲- قواعد دال بر جواز دام‌گستری
۶۷	۲-۱-۲- ادله جواز دام‌گستری از منظر حکم حکومتی
۶۹	۲-۱-۳- ادله حرمت دام‌گستری

فهرست مطالب

۷۰	۲-۱-۳-۱- نقض دادرسی منصفانه.....
۷۰	۲-۱-۳-۲- نقض اصل براءت.....
۷۱	۲-۱-۳-۳- نقض حق دفاع از متهم.....
۷۲	۲-۲- فصل دوم: دام گستری در حقوق ایران و رویه قضایی.....
۷۴	۲-۲-۱- اصل اولیه در دام گستری.....
۷۵	۲-۲-۲- شروط مجاز بودن دام گستری.....
۷۸	۲-۲-۳- دام گستری در آیین دادرسی کیفری.....
۷۹	۲-۲-۴- انواع دام گستری.....
۸۲	۲-۲-۵- مصادیق دام گستری.....
۸۴	۲-۳- فصل سوم: رویه قضایی دام گستری در حقوق بین الملل.....
۸۶	۲-۳-۱- نگاه غرب به دام گستری.....
۸۹	۲-۳-۲- عملیات پرونده سازی.....
۹۱	۲-۳-۳- رفتار قانون شکنانه دولت.....
۹۲	۲-۳-۳-۱- تفاوت میان پرونده سازی و دفاع دام گستری:.....
۹۳	۲-۳-۳-۲- مشترکات و تفاوت های دفاع دام گستری با رفتار قانون شکنانه دولت.....
۹۵	۲-۳-۴- قلمرو دفاع دام گستری.....
۹۶	۲-۳-۵- آثار دفاع دام گستری.....
۱۰۰	۳- نتیجه گیری.....
۱۰۲	۴- منابع و مآخذ.....

مقدمات پژوهش:

درباره دام‌گستری، این سؤال اساسی مطرح می‌شود که آیا ضابطین و مأمورین این عملیات، مجاز به انجام اینگونه عملیات می‌باشند یا نه؟

بعد از بیان مطالب مقدماتی و کلیات، به بررسی دقیق بحث دام‌گستری پرداخته و پاسخ این سؤال را مطرح خواهیم کرد.

اینک به مقدمات پژوهش می‌پردازیم:

الف: بیان مسأله و طرح موضوع

از آنجایی که بشریت در علوم مختلف دارای پیشرفت‌هایی بوده و مجهز به کامپیوتر و دیگر وسائل برقی شده است، که طبیعتاً باید کشف جرم آسان‌تر شده باشد، لیکن به تناسب پیشرفت علوم، مجرمین نیز از این وسائل و امکانات استفاده کرده و دست به ارتکاب جرم‌های عجیب و پیشرفته می‌زنند که گاه کشف آن، برای مأموران انتظامی، دشوار می‌گردد. بنابراین، گاه از باب مجبوری، مأموران لازم می‌دانند برای اثبات جرم مظنونین، یا برای به دست آوردن دلیلی علیه وی، دست به اقدامات و عملیات دام‌گستری بزنند. اساس این کار برای حفظ امنیت عمومی و جامعه بشری است. دام‌گستری، به معنای دام‌پهن کردن و گذاشتن تله توسط مأمورین و مقامات نهاد قضایی برای افرادی است که جرمی را بارها تکرار کرده ولی علیه آنان دلیلی وجود ندارد؛ این کار دام‌گستری گاه برای ارتکاب جرم می‌باشد و گاه برای تحصیل دلیل تا در دادگاه، علیه فرد متهم استفاده شود. دام‌گستری یکی از روش‌های عادی برای کشف جرم است که میان دانشمندان حقوق و فقهای اسلامی نسبت به آن اختلاف دیدگاه وجود دارد، لیکن هیچ‌کدام قائل به ممنوعیت مطلق آن، یا قائل به جواز مطلق آن، نیستند، بلکه برای جواز آن، احکام، قوانین و شرایطی را برآز داشته و مجاز بودن آن، مشروط است.

افرادی که تمایل به ممنوعیت آن دارند می‌گویند:

دام‌گستری نوعی تعارض میان دو حق است که یکی حقوق جامعه و دیگری حقوق افراد به تنهایی.

در این نوشتار، به بررسی دیدگاه حقوقدانان و فقهای امامیه پرداخته شده و دلایل افرادی که دام‌گستری را پذیرفته‌اند و همچنین دلایل علمایی که دام‌گستری را نپذیرفته‌اند، مورد واکاوی قرار دادیم و در نهایت بدین نتیجه رسیدیم که حکم اولیه دام‌گستری، حرمت و ممنوعیت است لیکن ادله طرفداران دام‌گستری از وقت و قدرت بیشتری برخوردار بود لذا با حکم ثانویه می‌شود گفت که دام‌گستری در مواردی خاص، لازم و ضروری است و چاره‌ای جز آن وجود ندارد.

ب: سابقه و ضرورت انجام تحقیق

با بررسی شیوه‌های کشف جرم در تاریخ بشری به این نکته پی خواهیم برد که کشف جرم به طریق‌های دام‌گستری و اغفال و فریب از گذشته، توسط مقامات مربوط بکار گرفته می‌شد. برخی حقوق دانان فرانسوی معتقدند که این روش از زمان شوالیه‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفته است. چنانکه آنها با تغییر قیافه و در کمین نشستن در پی دستگیری متهمان فراری برمی‌آمدند.

در ایران نیز کشف جرم به طریق دام‌گستری به‌ویژه در جرائم مواد مخدر و قاچاق، به انگیزه شناسایی و کشف مجرمان از راه‌های متداول مبارزه با بزهکار و بزهکاری محسوب می‌گشت و در عمل هم اقدام چنین مأموری نه تنها مورد تعقیب قضایی قرار نمی‌گرفته بلکه عمل وی به‌طور ضمنی مورد تأیید بود.

در اسلام سازمانی ویژه جهت بازرسی و تحقیق پیرامون بزه وجود نداشته ولی بعدها این وظیفه به عهده سازمانی به نام شرطه (نگهبانان) گذاشته شد که سازمانی اداری - اجرایی بود و به تدریج به یک سازمان قضایی تبدیل گشت.

قبل از تشکیل این سازمان هم در اسلام ما شاهد بکارگیری دام‌گستری برای اثبات جرم و تحصیل دلیل در برخی از جرائم می‌باشیم. در این رابطه می‌توان به برخی از قضاوت‌های امام علی علیه السلام اشاره کرد که ظاهراً در آنها برای تحصیل دلیل علیه متهم به این طرق متوسل می‌گردیدند.

کتاب‌ها، مقالات و آثار علمی در این موضوع:

در این موضوع مقالاتی نوشته شده است لیکن برخی از آنها ارتباط کمتری با موضوع این نوشتار دارد و برخی ارتباط بیشتری، اینک به سه عنوان از تحقیقاتی که ارتباط بیشتری دارد را یادآور می‌شوم:

- محمد پیرانی، دام‌گستری در مرحله کشف جرم و تعیین مسئولیت، ناشر: انتشارات اندیشگان،

۱۳۹۵ش.

- ایرج لطفی، بررسی فقهی و حقوقی دام‌گستری در حقوق کیفری ایران، ناشر: انتشارات نور

مقدمات پژوهش

علم، ۱۳۹۶ش.

- عباس حسینی، دام گستری در حقوق کیفری، استاد راهنما: حسنعلی مؤذن زادگان، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری دانشگاه علامه طباطبایی، پایان نامه کارشناسی ارشد، سال ۱۳۹۰ش.

- حسین گلدوزیان، دام گستری در حقوق کیفری ایران و مقایسه آن با حقوق آمریکا، استاد راهنما: غلامحسین الهام، استاد مشاور: شهلا معظمی، دانشگاه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، سال ۱۳۹۰ش.

- حاجی ده آبادی، محمدعلی، «قاعده دفع افسد به فاسد و دلالت‌های حقوقی و جرم‌شناسی آن»، فصلنامه فقه و حقوق، سال ۵، شماره ۱۸، سال ۱۳۸۷ش.

- مهدی مقیمی، دام‌گستری در کشف جرم؛ فصلنامه دانش انتظامی، سال ۹، شماره ۳، ۱۳۸۶ش.

- جعفر یزدیان، دام‌گستری، مفهوم و مبانی و جایگاه آن در حقوق کیفری ایران؛ مجله فقه و حقوق، سال ۲، شماره ۶، ۱۳۸۴ش.

- محمد ابراهیمی، «بررسی دام گستری در جرایم علیه عدالت قضایی»، محل انتشار: یازدهمین کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در فقه، حقوق و علوم انسانی، سال ۱۴۰۱ش.

- محمود ملک‌زاده، «دام‌گستری ممنوعیت مطلق یا قانونمندیسازی آن»، نشریه علمی - پژوهشی فقه و حقوق اسلامی، سال ۴، شماره ۸، بهار و تابستان ۱۳۹۳ش.

- شهرام ابراهیمی، «دام‌گستری: ممنوعیت مطلق یا قانونمندیسازی آن»؛

پ: اهداف تحقیق و کارکردها

با توجه به عنوان موضوع، برای این نوشتار می‌توان چند هدف اصلی را مورد نظر داشت:

- بررسی احکام فقهی دام‌گستری از دیدگاه فقهای امامیه، به صورت جامع و منسجم.

- در این تحقیق مشخص می‌شود که مأمورانی که حکم دام‌گستری را اجرا می‌کنند، به عنوان معاونت در جرم یا شریک فرد مجرم نیستند؛ زیرا این مأموران باید با حکم رسمی و اجازه قضایی این کار را انجام دهند.

ت: سوالات تحقیق

۱- سؤال اصلی

(۱) حکم دام‌گستری در فقه امامیه، حقوق و رویه قضایی ایران چیست؟

۲- سؤال‌های فرعی

(۱) احکام فقهی از چه لحاظ به چند قسم تقسیم می‌شود؟

(۲) ادله کسانی که دام‌گستری را پذیرفته‌اند، چیست؟

(۳) ادله کسانی که دام‌گستری را نپذیرفته‌اند، کدام است؟

(۴) اصل اولیه در دام‌گستری چیست؟

ث: فرضیه‌های تحقیق

- حکم دام‌گستری در فقه امامیه، حلیت است و در حقوق، جواز است و در رویه قضایی نیز فراوان مورد استفاده و صدور حکم قرار گرفته است.

- احکام فقهی، از لحاظ ادله به دو قسم است: احکام اولیه و احکام ثانویه. از لحاظ قلمرو و گسترش زمینه، به دو قسم است: احکام حکومتی و احکام غیر حکومتی. از لحاظ افعال انسانی به دو قسم است: احکام تکلیفی و احکام وضعی. از لحاظ نفس الامر نیز به دو قسم است: احکام واقعی و احکام ظاهری.

- کسانی که دام‌گستری را پذیرفته‌اند به این دلایل و قواعد استناد کرده‌اند: قاعده «مصلحت در فقه امامیه»، قاعده «الضرورات تبيح المحظورات»، قاعده «اهمّ و مهمّ»، احکام ثانویه و احکام حکومتی» و قاعده «دفع أفسد به فاسد».

- کسانی که دام‌گستری را نپذیرفته‌اند به این دلایل استناد کرده‌اند: «نقض دادرسی منصفانه»، «نقض اصل برائت» و «نقض حق دفاع از متهم».

- طبق قواعد اصولی و حقوقی، اصل اولیه در دام‌گستری، حرمت و ممنوعیت است، لیکن با

مقدمات پژوهش

ارائه ادله مثبت آن، از این اصل دست برداشته می شود و حکم حلیت و جواز آن، صادر می گردد.

ج: روش تحقیق

روش این تحقیق، روش تحلیلی - توصیفی است؛ زیرا در این موضوع، نظرات و دیدگاه‌های فقهای امامیه و حقوقدانان ایران، نقل می شود و مواد قانونی این کشور، مورد بررسی قرار می گیرد. گردآوری مطالب این تحقیق با روش کتابخانه‌ای صورت گرفته است، نه روش میدانی؛ زیرا روش میدانی در آن، راه ندارد و باید به منابع مکتوب و اسناد حقوقی و مصوبات رسمی مجامع قانونگذار مراجعه شود، تحلیل و بررسی گردد و در نهایت نتیجه گرفته شود. و سیره مباحث چنین است: بیان مقدمات تحقیق، دام‌گستری در فقه و دام‌گستری در حقوق.

ح: قلمرو تحقیق

قلمرو تحقیق فقط موضوعی است و ربطی به زمان یا مکانی خاص ندارد؛ زیرا هر مکانی ممکن است جرمی اتفاق بیفتد یا فردی متهم به انجام جرمی بشود که لازم باشد از روش دام‌گستری بهره جست. پس مباحث دام‌گستری به صورت پراکنده در فقه و حقوق مورد واکاوی قرار گرفته است. بیشترین جایی که باید از روش دام‌گستری استفاده کرد، آنجایی است که راهی برای اثبات جرم - به جز دام‌گستری - وجود ندارد مثلاً شاهدی نیست که شهادت بر انجام جرم بدهد، قرائن از بین رفته، دلیلی بر اثبات پیدا نشد و... در چنین مواردی، باید از دام‌گستری بهره گرفت.

خ: جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق

بعد از مراجعه به کتابخانه‌ها و نرم افزارها می شود گفت: هرچند موضوعاتی مشابه این عنوان، در حد مقاله، نوشته شده است، لیکن در آنها جزئی‌نگری به چشم می خورد، و از جامعیت لازم، در بررسی تمام احکام و آثار دام‌گستری در فقه امامیه و احکام قضایی ایران، بهره مند نیست؛ و این بررسی جامع، از نوآوری‌های این نوشتار محسوب می شود.

ضمن اینکه این نوشتار، در تقسیم‌بندی و فصل‌بندی مطالب، نیز از خلاقیت ویژه‌ای برخوردار

مقدمات پژوهش

است. مثلاً: بررسی تمام مباحث دام‌گستری از دیدگاه فقهی در یک فصل مستقل، و بررسی تمام مباحث حقوقی دام‌گستری در فصلی جدا.

بخش اول: کلیات

۱- بخش اول: کلیات

مباحثی که مربوط به این موضوع است، و به عنوان کلیات بحث، باید مورد توجه قرار گیرد در این بخش طی سه فصل ارائه می‌گردد.

در فصل اول، مفهوم شناسی «دام‌گستری»، «فقه امامیه» و «رویه قضایی».

در فصل دوم، بررسی اقسام احکام از دیدگاه فقهی.

در فصل سوم، بررسی اقسام احکام از دیدگاه حقوقی.

۱-۱- فصل اول: مفهوم شناسی

در این فصل به بررسی لغوی و اصطلاحی واژگان کلیدی - که مربوط به این تحقیق است - می‌پردازیم.

۱-۱-۱- مفهوم دام گستری

مفهوم و معنای دام‌گستری را می‌شود چنین گفت که در لغت به معنای گستردن دام و گذاشتن تله برای شکار چیزی است.^۱

با توجه به معنایی که در لغت بکار رفته است، دام گستری، آن عملیاتی می‌باشد که همیشه به گونه‌ای فریب‌کاری و نیرنگ در آن وجود دارد.

عملیات دام‌گستری، در درون خود، تحریک کردن و گمراه نمودن دیگران را دارد تا افراد متهم مرتکب جرمی بشوند. دام گستری که توسط مأمور اجرایی انجام می‌شود، نوعی اضطراب و تزلزل روانی برای فرد متهم یا مظنون ایجاد کرده تا جرمی را انجام دهد.^۲

از مهمترین و اصلی‌ترین وظایف مأمورین و ضابطین اجرای قانون، شناسایی افراد مجرم و تهیه دلیل علیه آنان و در نهایت، دستگیری مجرمان می‌باشد. لازمه این کار در برخی موارد عمل کردن به شیوه پنهانی و غافلگیری است. حال با دقت در معنای لغوی و اصطلاحی ضابط و وظایف سازمانی آن درمی‌یابیم که ضابطان کار شناسایی و کشف جرم، حفظ آثار آن، جلوگیری از فرار و اختفاء متهم را بر عهده دارند و این کار نیست مگر به روش‌های ویژه؛ زیرا متهمان کیفری هیچ‌گاه به راحتی خود را در اختیار ضابطان و دستگاه عدالت قرار نمی‌دهند و معمولاً این‌گونه متهمان به روش‌ها و حقه‌های پلیسی به دام می‌افتند.

۱. علی اکبر دهخدا، فرهنگ دهخدا، ج ۳ واژه «دام».

۲. مهدی مقیمی، دام‌گستری برای کشف جرم، فصلنامه دانش انتظامی، ش ۳، سال ۹، ص ۱۵۱.